

2021 | 01

'de Meerkoet'

Natuurvereniging Wierhaven

NATUURVERENIGING WIERHAVEN

DOEL

De vereniging stelt zich ten doel:

- Planten en dieren in ons werkgebied te bestuderen
- Een bijdrage te leveren onze leefomgeving op duurzame wijze te beheren
- Op actieve wijze te participeren in onze leefomgeving
- Op actieve wijze de communicatie over de gevonden gegevens verzorgen naar de belanghebbenden in het werkgebied

MIDDELEN

- Werkgroepen die door monitoren van de omgeving kennis verzamelen en deze kennis gebruiken om de eigen omgeving te dienen
- Kadervorming door middel van cursussen
- Voorlichting via een goede PR en marktstrategie; excursies en lezingen zijn daarvan een onderdeel
- Fondsen stimuleren om voor specifieke activiteiten financiën te hebben

WERKGEBIED

Het werkgebied van Natuurvereniging Wierhaven bestaat uit de voormalige gemeenten Wieringermeer en Wieringen en de stad Medemblik, met de grenzen Markerwaardweg/Droge Wijmersweg.

CONTRIBUTIE

Type lidmaatschap	Bedrag per jaar	Toeslag bij papieren Meerkoet met postadres buiten werkgebied
Jeugdlid (t/m 18 jaar)	€10,00	+ € 5
Lid (vanaf 18 jaar)	€15,00	+ € 5
Donateur (geen tijdschrift)	€5,00	n.v.t.
Huisgenoten	€7,00	n.v.t.

Leden ontvangen 2x per jaar het verenigingsblad de 'Meerkoet'.

De contributie dient voor 1 maart van het kalenderjaar te worden overgemaakt op NL43 RABO 0138.1719.98 t.n.v. WIERHAVEN. Na 1 maart worden er €1,15 aan administratiekosten gerekend. Automatisch incasso is mogelijk, neem hiervoor contact op met penningmeester@wierhaven.nl

Omslag: Visarend (Foto: Johan van der Vegt)

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER.....	4
VAN DE REDACTIE	5
VERENIGINGSNIEUWS	6
ROTGANZEN MET WITTE POOTJES OP WIERINGEN	8
TURELUUR MET KLEURRINGEN IN DE DIJKGATSWEIDE	16
EXCURSIE LAUWERSMEER	18
EEN NIEUWE VOGELATLAS VAN NH - COÖRDINATOR GEZOCHT	20
SUCCESVOLLE EXOTEN IN NEDERLAND	21
EXCURSIES: ZE MOGEN EN KUNNEN WEER!	24
GIERZWALUWEN ONDERDAK	25
AGENDA	26
ALGEMENE INFORMATIE	27

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Door: Bob Woets

Een voltallig bestuur! Ik durf wel te stellen dat we ons in een luxepositie bevinden. Op 16 maart van dit jaar organiseerden we voor de tweede keer op rij een digitale jaarvergadering. Na het aftreden van secretaris Annemieke in 2020 bestond het bestuur bij aanvang van de vergadering uit twee leden. Zo links en rechts hadden we natuurlijk wat lijstjes uitgezet, maar blij verrast waren we toen zich maar liefst drie kandidaten meldden voor de vacante posities in het bestuur. De aanwezige leden stemden in en onze vereniging heeft sinds tientallen jaren weer een vijfkoppig bestuur. Extra leuk is dat het bestuur voor veertig procent uit vrouwen bestaat! De nieuwe bestuursleden stellen zich in deze Meerkoet aan jullie voor. De taken zijn inmiddels verdeeld en met frisse blikken en extra handjes hopen we komende jaren verder door te groeien!

Na een jaar lang zonder excursies zijn we gelukkig weer langzaam opgestart. Zo hebben we afgelopen zomer weer een vlinderwandeling georganiseerd, een wadvogelexcursie en zijn met een aantal leden op bezoek geweest in Nationaal Park het Lauwersmeer. Inmiddels zijn we de plannen voor 2022 aan het smeden en hopen we jullie snel weer eens te treffen!

Voor wie eens mee gaat op excursie hebben we ook een extraatje, want eerder dit jaar hebben we onder andere van het geld van de Rabo ClubSupport actie vier nieuwe verrekijkers aangeschaft! Deze nieuwe kijkers kunnen kosteloos gebruikt worden tijdens de excursies van onze vereniging. Zo hopen we deelnemers nog meer te kunnen laten zien!

Graag verwijs ik jullie allemaal naar onze website voor het meest actuele programma. Zeker in deze tijden waarin geregeld iets veranderd rondom wat wel of niet kan zullen wij jullie via onze bekende kanalen (website, Facebook, Instagram en waar mogelijk nieuwsbrief en Meerkoet) op de hoogte houden van de laatste situatie.

Ik hoop tot snel!

VAN DE REDACTIE

Door: Wim Tijssen

Het heeft even geduurd, maar dan heb je ook wat, zullen we maar zeggen! Het streven van de redactie is om ons verenigingsblad "De Meerkoet" twee keer per jaar te laten verschijnen. Om daarnaast via nieuwsbrieven, de website en social media onze leden van informatie te voorzien.

De afgelopen tien jaar heeft voorzitter Bob Woets deze informatievoorziening vrijwel geheel in zijn eentje verzorgt... Een ongelooflijke prestatie op zich en een dik applaus waard!

In deze Meerkoet vindt u het meest recente verenigingsnieuws, een artikel over de rotganzen van Wieringen, verslagen van een tweetal succesvolle excursies en een paar mooie bijdragen van leden over exoten en verrassende belevenissen in de natuur. Hoofdzakelijk over vogels deze keer, maar er is meer dan alleen vogels... Dus beste leden, grijp uw kans! We zijn blij met een kort stukje over uw verbazing of iets opmerkelijks in de natuur uit ons werkgebied, een verslag van een excursie of een simpel verhaal over een vogel, insect, zoogdier of een andere natuurbeleving. Het liefst met een plaatje natuurlijk.

Binnen het bestuur van Wierhaven hebben we besloten dat een redactie minstens uit twee mensen moet bestaan en niet afhankelijk moet zijn van één en dezelfde persoon. Daarom stellen we nu met twee personen ons verenigingsblad samen. Nog liever zoeken we een derde persoon erbij, die ons qua tekst, vormgeving en plaatjes kan helpen, zodat we de taken wat meer kunnen verdelen. Daarbij is de redactie nog steeds afhankelijk van de aangeboden kopij door de leden. Ook als u ideeën heeft over de samenstelling en inhoud van uw eigen "Meerkoet", laat het ons weten.

We zien uw kopij, plaatjes en praatjes tegemoet op ons emailadres:
redactie@wierhaven.nl

VERENIGINGSNIEUWS

Door: Het bestuur

Rolverdeling bestuur

Tijdens de jaarvergadering van 16 maart 2021 zijn drie nieuwe bestuursleden gekozen, te weten Ada Engel, Linda Hutten en Wim Tijsen. Na een verkennend gesprek hebben de reeds zittende en nieuwe bestuursleden elkaar gevonden in de volgende samenstelling van het bestuur:

- Voorzitter Bob Woets
- Secretaris Ada Engel
- Penningmeester Jeroen van Assema
- Bestuurslid Wim Tijsen
- Bestuurslid Linda Hutten

Naast bestuurslid heeft Wim Tijsen zich tevens beschikbaar gesteld een bijdrage te leveren aan het redactiewerk van ons verenigingsblad de Meerkoet.

Nieuwe kijkers voor Wierhaven

In 2020 hebben we met de Rabo ClubSupport geld opgehaald voor de aanschaf van nieuwe verrekijkers. Dit geld hebben we aan het begin van 2021 direct ingezet en we hebben maar liefst vier nieuwe verrekijkers aangeschaft bij Vogelbescherming Nederland! Dankzij de aanschaf van de nieuwe verrekijkers kunnen we onze cursisten en excursiegasten een nog betere natuurbeleving aanbieden! Iedereen die op ons gestemd heeft, bedankt!

Digitale Leesmap

Op naam van Natuurvereniging Wierhaven ontvangen we veel post. Vroeger was dat veelal post wat op de deurmat viel, tegenwoordig betreft het meeste digitale post. Zo ontvangen we ook steeds vaker verenigingsbladen en nieuwsbrieven van verenigingen en organisaties om ons heen, denk aan Vogelwerkgroep Den Helder, KNNV Hoorn, Vogelwerkgroep Tringa en Vogelwerkgroep Niedorp.

Vele jaren is er een leesmap rond gegaan binnen een geïnteresseerd clubje leden, maar tegenwoordig gaat steeds meer digitaal en moeten we naar alternatieven zoeken om onze leden van de informatie te voorzien.

We hebben daarom enkele jaren geleden een digitale leesmap in het leven geroepen. Dit betreft een digitale locatie waar we geïnteresseerden leesrechten op kunnen geven, zodat ze bijvoorbeeld verenigingsbladen als die van de eerder genoemde verenigingen digitaal kunnen raadplegen. De digitale leesmap is enkel voor leden en geïnteresseerden kunnen zich melden per e-mail bij secretaris@wierhaven.nl.

Nieuwe Downloads

Zoals jullie al enkele jaren gewend zijn kunnen jullie het jaarverslag Ringonderzoek uit het Robbenoordbos en omgeving digitaal raadplegen op onze site. Het is voor iedereen te downloaden via www.wierhaven.nl onder Wierhaven >> Verslagen >> Jaarverslag Ringonderzoek 2020.

Jaarverslag ringonderzoek 2020

De Voorboezem, gemaal Leemans en Medemblik

ROTGANZEN MET WITTE POOTJES OP WIERINGEN

Door: Wim Tijsen

Afgelopen jaar zijn er op Wieringen in twee verschillende winters in totaal 168 rotganzen gevangen. De vangsten werden onder ander gedaan in het kader van onderzoek naar de verspreiding van vogelgriep. Tevens zijn de vogels van witte kleurringen voorzien met een individuele inscriptie, zodat ze meedraaien in het langstlopende populatieonderzoek aan de rotgans *Branta bernicla* van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO) in samenwerking met Wageningen Environmental Research. Een terugblik op de vangsten, achtergronden, aantallen en andere wetenswaardigheden over de Wieringer rotganzen.

Historie

Rotganzen en het voormalige eiland Wieringen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wat feitelijk allemaal te danken is aan de uitgestrekte zeegrasvelden, het stapelvoedsel voor de vogels, in de tijd dat Wieringen nog een eiland was. Niet voor niets zijn er in het oude wapen van Wieringen een drietal rotganzen afgebeeld. Dat gebeurde voor het eerst al in 1643 op een grafsteen. In 1816, bij de officiële registratie van het gemeentelijke wapen, werden er twee rotganzen afgebeeld. Sinds 1981 zien we weer drie rotganzen in de officiële Wieringer vlag, terwijl de gemeente Wieringen in 2012 is opgeheven en is opgegaan in de fusiegemeente Hollands Kroon. In het laatste papieren telefoonboek van 2016 komen we in totaal nog 43 keer de familienaam Rotgans tegen, ten teken dat er naast de gevederde vorm ook heel wat 'rotjes' in de menselijke vorm voorkomen. Gelukkig is het prachtige beeld van rotganzenkenner en beeldhouwer Theo Mulder, voorstellende de Wieringer gemeenteraad, behouden gebleven en hebben de 15 rotganzen uit het voormalige gemeentehuis een markante plaats gekregen in de Hoofdstraat voor de RK-kerk in Hippolytushoef.

Telmethode

Maandelijks worden de rotganzen geteld door drie telploegen tijdens de door Sovon Vogelonderzoek

georganiseerde wadvogeltelling in Nederland. Wieringen is een vast monitoringsgebied in dit geheel, zodat er jaarrond elke maand geteld wordt. Elke ploeg bestaat normaliter uit twee personen. Een buitendijkse telploeg die vanaf het peilschaalhuisje bij Dam in het westen start, om vervolgens steeds via de dijk af te zakken naar het oosten. Via het Normerven, de Marske, Noordburen, Stroe en Vatrop rijdt men tot en met het Schor, de Waddenhaven en de Losse Dam bij Den Oever. Er zijn twee binnendijkse telploegen, verdeeld in West-, en Oost Wieringen. De 'westploeg' start met de buitendijkse telploeg bij de Quarantaine en de 'oostploeg' start bij Noordburen, ook aan de noordkant. Daarbij hebben de tellers, indien nodig, onderling contact als de vogels soms verkassen van het wad naar het vaste land en andersom. De telploegen starten uiteraard gelijktijdig en altijd van 1,5 uur vóór hoogwater bij Den Oever tot zolang nodig is rond de

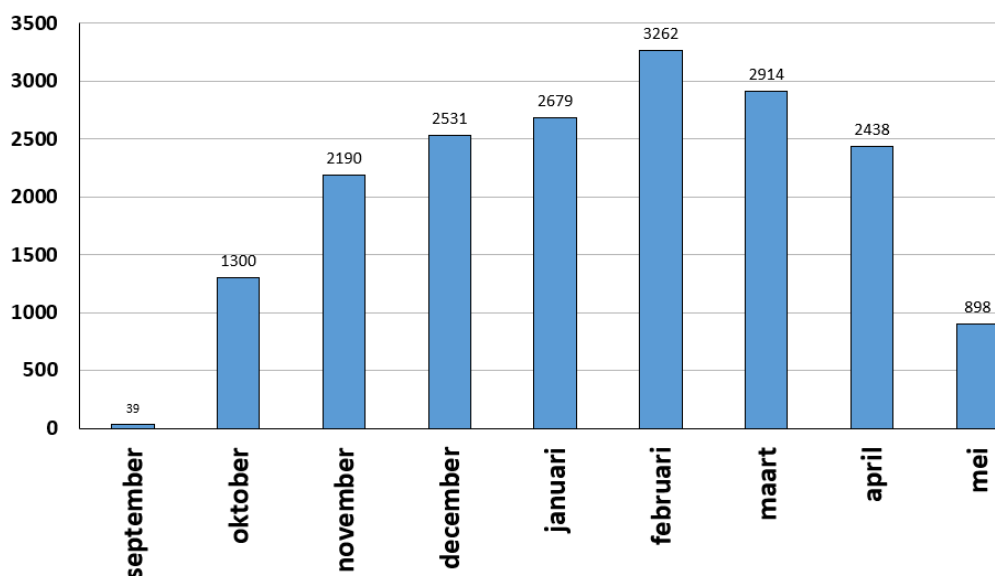
Rotganzenbeeld Theo Mulder in oude gemeentehuis Wieringen, voorstellend de gemeenteraad (Foto: Wim Tijsen)

hoogwaterperiode. We hebben zo een goed beeld van de aantallen op het oude eiland.

Aantallen op Wieringen

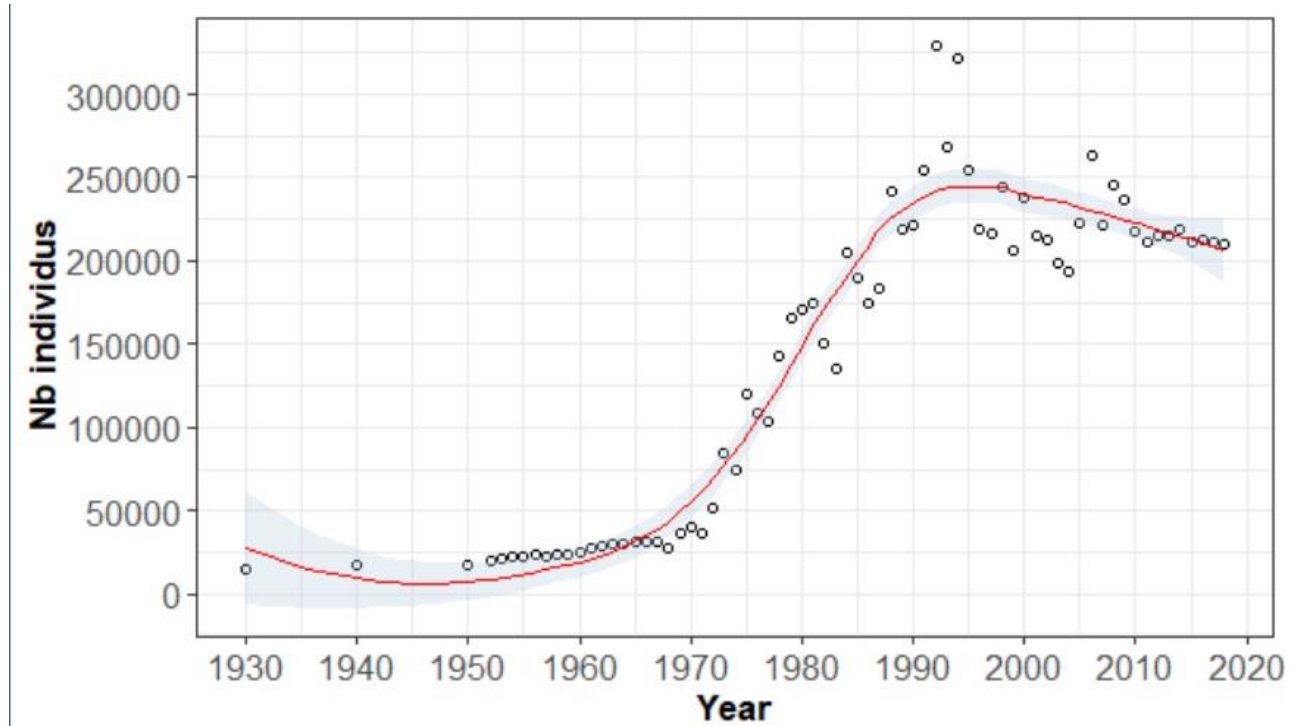
De eerste rotganzen arriveren vanaf eind september voor de Wieringerkust, afhankelijk van het broedsucces van de vogels in Siberië. Als er weinig of geen jongen zijn, arriveren de vogels doorgaans vroeger dan in de jaren met een hoog broedsucces. Met jongen op reis gaan vanuit het hoge noorden vergt nu eenmaal meer tijd en de jongen moeten ook sterk genoeg zijn om mee te kunnen vliegen naar de overwinteringsgebieden in Noordwest-Europa. Vanaf begin oktober zien we de aantallen op en rond Wieringen toenemen. Gemiddeld verblijven er 1300 vogels in deze maand (zie figuur 1). De aantallen nemen vervolgens maandelijks toe naar een overwinteringspopulatie van rond de 2.500 vogels in december en januari. In februari wordt tegenwoordig de piek bereikt van gemiddeld iets meer dan 3.000 vogels (zie figuur 1). Dit wordt veroorzaakt doordat de eerste rotganzen alweer terugkeren van de Franse en Engelse kusten, waar ze voornamelijk op het favoriete zee gras foerageren. Ook in maart benadert het gemiddelde de laatste tien jaar de 3.000 vogels. Waarna de aantallen vanaf begin april door vertrek naar de Waddeneilanden en de Noord-Duitse en Deense kust afnemen tot gemiddeld 2.500 halverwege de maand. Half mei is het gemiddelde gezakt tot zo'n 900 vogels. In de afgelopen jaren concentreerde het voorkomen zich sterk in het vroege voorjaar (maart), in de aanloop naar de voorjaarsstrek richting de broedgebieden. Opvallend is dat deze verandering zich nog iets verder lijkt door te zetten, zodat nu zelfs de maand februari de piekmaand qua aantallen is geworden (zie figuur 1). De aantallen in het vroege voorjaar, c.q. late winter, zijn duidelijk toegenomen in vergelijking met twintig jaar geleden, toen er in mei hooguit een paar honderd vogels gezien werden. Waarschijnlijk heeft dit onder andere te maken met de opwarming van de aarde. Nu komen de aantallen tijdens de jaarlijkse officiële populatie telling, begin mei, regelmatig boven de 1.000 uit.

Gemiddeld aantal rotganzen per maand op Wieringen 2011/12 t/m 2020/21

Figuur 1: Populatieontwikkeling Rotgans t/m 2019

De vogels lijken dus langer te blijven hangen op het voormalige eiland. Gemiddeld verblijft grofweg ruim 1% van de wereldpopulatie op en rond Wieringen tijdens de wintermaanden. Deze wereldpopulatie schommelt sinds de eeuwwisseling rond de 200.000 vogels met een licht dalende tendens sinds 2010.

Populatieomvang rotganzen Bron: Dalloyau, S. et Réseau National Bernaches. 2021. Bernaches cravants et nonnette hivernant en France : Bilan de la saison 2020-2021. Réseau National Bernaches / Wetlands International / LPO. 28p.

Rotganzen rond Wieringen

De vogels gebruiken naast Wieringen incidenteel de noordkant van de Wieringermeer, met name enkele graslanden vóór de Haukes, en in nog mindere mate de Oostpolder van de Anna Paulowna. Daarnaast wordt het Amstelmeer soms gebruikt om overdag te drinken en te rusten, meestal na een verstoring op Wieringen of in de nabijheid van de landerijen aan de noordkant van de Wieringermeer. Dit weten we van de maandelijkse ganzen- en zwanentellingen uit deze gebieden. De gegevens daarvan zijn niet meegenomen in dit overzicht. Er wordt altijd op een andere dag geteld en soms in een afwijkend weekend van de wadvogeltelling, zodat ze slecht bruikbaar zijn. Bij een analyse van deze gegevens werd ook duidelijk dat dit weinig toevoegt aan de gemiddelden per maand van de aantallen op Wieringen. Het beeld blijft, inclusief die gegevens, feitelijk hetzelfde.

Ringen om te monitoren

Om iets te kunnen zeggen over de veranderingen in de overleving van vogels en de trekbewegingen, waarbij zowel de timing als ook het gebruik van verschillende pleister- en overwinteringsplaatsen belangrijk kan zijn, worden de rotganzen geringd. Elk jaar worden er op Terschelling in de 3^e week van mei, vlak voordat de voorjaarsstrek naar de broedplaatsen in Siberië begint, rotganzen gevangen om het vertrekgewicht van de vogels te bepalen. Dit zegt namelijk heel veel over de conditie. Uit het jarenlange onderzoek van Bart Ebbinge c.s. blijkt dat de vogels met het zwaarste vertrekgewicht gemiddeld

met de meeste jongen terugkeren in de herfst. Verder worden er in Nederland, en in mindere mate in andere overwinteringslanden zoals Engeland en Frankrijk, onregelmatig vangsten van rotganzen gedaan om een redelijk stabiele gekleurringde populatie van vogels te hebben waarmee berekeningen aan de overleving van de 'rotjes' gedaan kunnen worden. De jaarlijkse overleving van volwassen rotganzen bedraagt zo'n 85%. De vogels werden tot voor kort altijd uitgerust met aan iedere poot één gekleurde ring met een cijfer, letter of een aantal streepjes, zodat iedere vogel individueel herkenbaar is. Voor de mensen die rotganzenringen aflezen, is er een website beschikbaar, geese.org, waar alle waarnemingen van de geringde ganzen worden ingevoerd en bewaard. Zo kun je als waarnemer van een geringde rotgans prachtige kaartbeelden en lifehistories ontvangen waar de door jou afgelezen vogel nog meer is gezien in zijn of haar leven. Van alle geringde rotganzen wordt 91% één of meerdere keren terug gemeld via de website geese.org (tabel 1). Op Wieringen zijn op 18 februari 2000 en op 17 maart in 2005 alsook in 2006 de laatste rotgansvangsten gedaan. Aangezien er van deze vogels nog maar weinig in leven zijn, werd het tijd om de gekleurringde populatie op Wieringen wederom aan te vullen voor het langjarige onderzoek. Van de vangst uit februari 2000 leven er nog een tweetal exemplaren, die dus ruim 20 jaar oud zijn.

Vangst 24-1-2020			Vangst 13-11-2020		
Adult	M	24	Adult	M	19
Adult	F	27	Adult	F	17
Juv	M	20	Juv	M	21
Juv	F	21	Juv	F	19
Totalen		92	Totalen		76
Jongenpercentage		44.56%	Jongenpercentage		52.63%
Verhouding M/V		44/48	Verhouding M/V		40/36

Tabel 1: Aantal rotganzen per vangst op Wieringen

Beschrijving vang(st)en

Rotganzen vangen is niet zomaar even iets, het vergt een goede voorbereiding waarbij met name belangrijk is dat de vogels al enkele dagen 'de val' hebben op een favoriet grasland. Het liefst op een rustig gelegen plek, waarbij windrichting en de mogelijkheid om de vogels te kunnen 'sturen' door middel van rustig drijven, bepalend zijn. Het vangen van de rotganzen gebeurt met kanonnetten. Op het favoriete grasland wordt de avond ervoor, nadat de rotganzen veilig en rustig naar hun slaapplaatsen op het wad vertrokken zijn, een zogenaamde kanonnetinstallatie ingegraven. Waarbij een net, vastgebonden aan een aantal ijzeren projectielen(staven), uit ingegraven metalen buizen wordt afgeschoten en over de ganzen wordt getrokken. Dit alles wordt op afstand bediend met een elektrische

Rotganzen tijdens de vangst (Foto: Wim Tijssen)

ontsteking. Uiteraard staat de veiligheid van de vogels voorop bij het onderzoek. De gevangen vogels worden in jute zakken gedaan zodat ze rustig blijven en vervoerd kunnen worden naar de ringplaats. Dit gebeurt sinds jaar en dag bij de familie Mulder op Noorderbuurt in een schuur. Vervolgens worden er allerlei biometrische metingen verricht, bloed afgenomen, ringen aangelegd en sinds kort ook röntgenfoto's gemaakt om te kijken of de vogels hagelkorrels bij zich dragen. Na het ringen worden de rotganzen in afgesloten tentjes gezet, waarna ze meestal ter plekke gezamenlijk achter de boerderij of soms ook wel langs de Waddenzeedijk, worden losgelaten.

Nadat vier eerdere vangpogingen mislukten door uiteenlopende oorzaken; zoals te dicht naderende vogelaars, fotografen, wandelaars of doordat de vogels zelf een verkeerde landing maakten, lukte het vorig jaar uiteindelijk wel. De vangst van 24 januari 2020 vond plaats aan de Noordburendwarsweg op grasland van boerin Trijnie Mulder, die het land verpachtte aan Frank Smit van de Molenweg bij Slootdorp. Het was een bijzondere aangelegenheid, aangezien een paar dagen later het internationale ganzencongres in Leeuwarden werd gehouden. Zodoende hielpen een tweetal Russische ganzenonderzoekers, de voorzitter van internationale ganzenwerkgroep, Petr Glazov, en partner Julia Loshchagina mee met de vangst voordat men naar het congres afreisde. Het team bestond verder uit Gerard Müskens, Fred Cottaar, Youri van der Horst en Wim Tijssen. Pas aan het einde van de middag konden we 92 vogels onder de netten vandaan halen. Ruim 44% van de vangst bestond uit jonge vogels en de man/vrouw verhouding was vrijwel gelijk (zie tabel 1). Het aantal jongen met deze vangst was opvallend hoog. Daar was ook op gehoopt, omdat 2019 een redelijk goed broedjaar was voor de 'rotjes'. Gemiddeld kwam het percentage jongen op Wieringen tijdens de jongen tellingen uit op 11,6%. Families rotganzen bevinden zich vaak, vanwege de drukte, meer aan de rand van de groep wat bij de vangst dan ook een hoog percentage jongen oplevert. Zeer waardevol omdat de leeftijd van de vogel dan bekend is, wat voor de berekeningen van de overleving van belang is.

Bij de tweede vangst op 13 november 2020 bestond het team uit wederom opperganzenvanger Gerard Müskens, Fred Cottaar, Youri van der Horst, Sander Moonen, Jan Vegelin en ondergetekende. Deze vond plaats op het grasland van de familie Klaver in de Oosterlanderkoog, meer op het oosten van Wieringen. Deze keer verliep het allemaal wat soepeler en viel 'het schot' rond twaalf uur. Er lagen 76 rotganzen onder het net met op de achtergrond de Michaëlskerk van Oosterland. Wederom was het gehalte aan jonge vogels zeer hoog en kwam dit zelfs boven de 50% uit (tabel 1). Afgelopen jaar bedroeg het aandeel jonge vogels op Wieringen zelf gemiddeld 16,6%. Een nog beter jaar dan in 2019. De verhouding man/vrouw in zijn totaliteit bleek fifty-fifty te zijn. Bij beide vangsten zijn gelukkig geen vogels met besmettelijke hoog-pathogene vogelgriep virussen aangetroffen.

Witte ringen

De rotganzen die tijdens deze twee winters gevangen werden zijn met nieuwe witte ringen uitgerust. De ringcombinaties bestaan uit één letter en één cijfer en deze staan in de lengte op de ring, men leest ze van boven naar beneden af. Dat is wat lastiger aflezen, met name als het gras wat langer is, maar de witte kleur maakt dat deze ringen wel opvallen. Naast de witte potring aan de linker poot, zijn alle vogel aan de rechter poot uitgerust met een metalen ring van het Vogeltrekstation Arnhem als onderdeel van het NIOO. Mocht een vogel de kleurring met inscriptie verliezen, dan is deze nog steeds via de metalen ring te traceren. In het verleden was dit niet het geval omdat aan beide poten een kleurring zat. De kans om geringde 'rotjes' te kunnen zien is het grootst op het midden en oostelijk deel van Wieringen omdat de twee vangsten hier ook plaats vonden. De vorige drie vangsten in 2000, 2005 en 2006 vonden op het westelijk deel van Wieringen plaats. Uit die analyses blijkt dat zelfs binnen Wieringen zelf, de vogels erg plaatstrouw zijn tijdens herfst, winter en voorjaar en hun zo hun voorkeur hebben voor het westelijk deel en weinig in het oosten worden gezien.

Nieuwe witte kleurringen (Foto: Wim Tjisen)

Eerste inzichten van de vangsten

Bij beide vangsten was er een zeer hoog aandeel jonge vogels en er werden ook diverse complete families gevangen. Alle vogels van de vangst in januari 2020 zijn tijdens de rest van het winter- en voorjaarsseizoen in 2020 terug gemeld. Een mooi resultaat! Afgelopen overwinteringsseizoen is 78% van de oude vogels en 73% van de jongen terug gezien, de meeste op en rond Wieringen. Jonge vogels zwerven, nadat het familieverband in het daaropvolgende jaar wordt verbroken, wat meer uit naar andere overwinteringsgebieden dan de oude vogels. Dat zien we ook terug in de verspreiding. Een drietal is van de Franse westkust en Engelse kust terug gemeld. Eén van de jonge vogels werd een paar weken na de vangst bij Zalk langs de IJssel gefotografeerd! Hoogst ongebruikelijk voor rotganzen, die altijd langs de zoute kusten zijn te vinden. Het jonge vrouwtje sloot zich drie weken later weer aan bij haar soortgenoten op Wieringen! In tegenstelling tot de vangsten uit het begin van deze eeuw, zien we dat de op Wieringen gevangen vogels in meerdere mate buureiland Texel en ook tijdens de winter wel Ameland en Terschelling bezoeken.

Omdat de tweede vangst afgelopen seizoen al in november plaatsvond, zijn hiervan wat minder resultaten bekend. Een drietal jonge vogels is na de vangst niet meer gemeld. Wat op zich niets hoeft te betekenen, omdat een deel van de vogels in november nog doortrekt naar de Franse en Engelse kusten. Aangezien de vogels daar verder van de kust en op water foerageren is de kans op aflezingen uit die gebieden vele malen kleiner dan in ons land. Eén van de jonge vogels stak in de loop van de winter de Noordzee over met een groep brandganzen! We zien ook dat een klein deel van de gevangen vogels niet op Wieringen bleef overwinteren en verder deze winter onder de radar bleef...

Hoogstwaarschijnlijk zijn deze vogels doorgetrokken naar Frankrijk en Engeland, maar een deel van deze vogels deed in het voorjaar Wieringen weer aan op de voorjaars trek. Eén familie bestaande uit geringd echtpaar (GR & HF) met twee geringde jongen (G2 & GS) kon zo mooi gevolgd worden. Na de vangst in november verbleven ze tot eind 2020 op Wieringen, om in januari naar Texel te verkassen. In maart keerden ze weer naar Wieringen terug, maar ze gingen aan einde van maart naar Ameland. Een bezoek van korte duur want begin april zaten ze weer op Texel, om half april weer naar Wieringen terug te keren tot begin mei, voordat ze eind mei vertrokken naar Rusland. Ook anderen werden op de Nederlandse en Duitse Waddeneilanden waargenomen voordat ze naar Siberië vertrokken!

Kanon gaat af tijdens rotganzenvangst (Foto: Gerard Muskens)

Dankwoord

Dank is namens de vangploegen en organisaties verschuldigd aan de verschillende agrariërs op Wieringen die toestemming verleenden om op hun land vangpogingen te kunnen doen en/of om hun land te mogen betreden om dit in goede banen te kunnen leiden. Evenals Staatsbosbeheer voor de bereidwillige medewerking in toestemmingsdocumenten. Eendenkooiker Jan Slijkerman danken we voor het goede overleg in verband met mogelijke verstoring met het eendenkooirecht. De wildbeheereenheid Wieringen hield tijdens de vangstpogingen rekening met eventuele jachtactiviteiten. Bij de verschillende vangpogingen, al dan niet geslaagd, waren de volgende vrijwilligers betrokken; Maarten Hotting, Kees de Jager, Otto de Vries, Merijn Volkens, Renze Montsma, Leon Kelder en Jan Vegelin. Grote dank aan de familie Mulder op Noorderbuurt, waar de rotganzen altijd warm worden onthaald voor het ringen en allerlei metingen aan de vogels kunnen worden verricht. Altijd in een perfecte geoutilleerde omgeving, zodat de vangploeg zich kan concentreren op het wetenschappelijke gedeelte met de vogels, waarbij de catering soms tot in de late uurtjes verzorgd wordt. En 'last but not least' de wadvogeltellers die elke maand op pad gaan om de wadvogels, in dit geval de rotganzen, te tellen; Otto de Vries, Jacqueline de Vries, Willem Messchaert, Monique Verbeek, Renze Montsma, Bob Woets, Laurens van der

Vaart, Ada Engel, Kors Jan Snoeij en andere (mede)tellers. Zonder hen zouden deze getallen over de aantallen en verspreiding van de rotganzen niet mogelijk geweest zijn.

Literatuur;

- Goose Bulletin Issue 25 May 2020; The website geese.org, an interactive database to report marked waterfowl page 11-19
- Barwolt Ebbinge 2014; De Rotgans - Uitgeverij Atlas Contact
- Tijsen W. en Koffijberg K. 2015 - Dertig jaar ganzen- en zwanentellingen in de Kop van Noord-Holland. LIMOSA 88 (2) : 83 - 95.

Wim Tijsen met mondkapje met het oude gemeentelogo van Wieringen!

TURELUUR MET KLEURRINGEN IN DE DIJKGATSWEIDE

Door: Otto de Vries

Voor Staatsbosbeheer verzorg ik als vrijwilliger de broedvogelmonitoring op de Dijkgatsweide tussen het Robbenoord- en Dijkgatbos. Op 30 april 2021 was mijn doel om met name te kijken naar de aanwezige tureluur territoria die er in redelijke aantallen verblijven. Plas-dras gebieden zijn enorm in trek bij deze vogelsoort. Bij aankomst eerst maar eens kijken hoe het er bij stond op het plas/dras gedeelte op het zuidelijk deel van de Dijkgatsweide, waar zich zeker drie territoria bevonden. Maar eind april is er ook nog steeds sprake van doortrekkende tureluurs, welke het aan de stok kregen met de vaste bewoners. Hierdoor was er sprake van onrustig gedrag bij de tureluurs en veel vliegbewegingen door de aanwezige concurrentie. Dit maakt het observeren er niet makkelijker op natuurlijk. Op een gegeven moment viel mij een tureluur op welke zich ophield in het midden van de lange plas. Deze had verschillende kleurringen en een vlag. Toch maar proberen om deze af te lezen, want dat maakt een mens nieuwsgierig. De vogel liep van mij af en de poten waren deels onder water. Vervolgens werd de vogel weer weggejaagd door een territoriale tureluur en vloog nu helemaal naar achteren, dus kon ik het wel even vergeten met aflezen van de ringen...

Geduld is een schone zaak

Na bijna twee uur posten en blijven kijken naar de vogel, en ondertussen ook andere vogels, lukte het eindelijk om foto's te maken van de vogel en de kleurringen af te lezen. Mijn geduld werd beloond!

Na deze melding doorgegeven te hebben aan tureluur specialist Wim Tijsen was zijn reactie; "geweldig, het is of een Portugese of een Afrikaanse vogel, omdat de vogels met een groene vlag door dezelfde ringer in zowel de monding van de Taag als ook in de archipel van Guinee-Bissau worden gebruikt. Althans het moet een vogel van een Portugees ringproject zijn van Afonso di Rocha".

Wim heeft deze melding gemeld bij het ringproject. Na een week kwam de terugmelding binnen. Deze tureluur was geringd op 25 november 2019 als volwassen vogel. De exacte plaats is: Caminhate tanne, Uruk Islands in de Bijagós archipel van Guinee-Bissau. Deze plaats was dus de overwinteringsplaats van deze vogel in Afrika. Het onderzoek in deze archipel van kleine eilandjes is bedoeld om te kijken hoe belangrijk dit gebied is voor allerlei steltlopers langs de West-Afrikaanse kust. Na de observatie van deze vogel op 30 april in de Wieringermeer zijn er geen verdere waarnemingen meer gedaan en zal het hier waarschijnlijk gaan om een Scandinavische broedvogel is het vermoeden. Alhoewel er ook vogels vanuit Guinee-Bissau in ons land als

De ligging van Guinee-Bissau in Afrika

broedvogel worden teruggezien. Al met al een mooie waarneming, die mij al een hele middag kostte, maar dit zijn wel de krenten in de pap voor een vogelaar. Daarnaast helpt het om een beeld te schetsen over het trekpatroon van deze en andere tureluurs uit het gebied.

Tureluur - niet de bewuste vogel (Foto: Otto de Vries)

EXCURSIE LAUWERSMEER

Door: Bert Winters

Het is een tijd geleden, dat er een Wierhaven excursie heeft plaatsgevonden. Oorzaak: corona! Nu steeds meer mensen gevaccineerd zijn en de overheid de beperkende maatregelen weer wat loslaat, vond het Wierhaven bestuur het verantwoord, om de geplande excursie naar het Lauwersmeer door te laten gaan.

De zeven deelnemers hadden afgesproken, om 8 uur te verzamelen in Den Oever. De logistiek was gedelegeerd naar Jeroen van Assema, de leiding van de excursie naar ondergetekende. Op locatie was afgesproken met boswachter Hans Gartner, ook een lid van Wierhaven, dat hij ons om 10 uur zou rondleiden om wat van het gebied te vertellen. De planning bood ons genoeg tijd om aan het eind van de Afsluitdijk even de parallelweg op te rijden om op de Makkumer Noordwaard te kijken. Daar zitten in deze tijd van het jaar vaak meer dan genoeg vogels, waaronder ook krooneenden. Die zaten inderdaad vlak naast de weg. Eigenlijk zijn het steeds de grootste eenden die in de massa van krak- en kuifeenden, futen en meerkoeten zitten en als je ze eenmaal in de kijker hebt, valt de prachtige rode snavel natuurlijk meteen op. Jeroen kon het niet laten om de knobbelzwanen nog even in de telescoop te pakken. Dat leverde naast ook een paar zwarte zwanen natuurlijk een halsband op, die hij ook nog wist af te lezen. Terwijl we stonden te kijken, zagen we aan de overkant van het water op een strandje nog twee vossen scharrelen.

Eenmaal aangekomen in Lauwersoog bij het Staatsbosbeheer Activiteitscentrum, werden we ontvangen met koffie of thee voor de liefhebber. Wat een luxe! Vervolgens maakten we een wandeling naar "Achter de Zwartten" en een boswachter heeft natuurlijk de sleutel van een hek dat voor publiek normaal gesproken gesloten blijft. We kregen uitgebreid uitleg over zoet-zout overgangen, verschil tussen begraasde en uitgerasterde onbegraasde terreindelen, de successie van jong naar ouder bos met bijbehorende vegetatie, de waterhuishouding enzovoorts. Intussen zagen we de eerste reuzensterren een vis vangen, hoorden we goudvinken en was er aandacht voor graafbijen en alle mogelijke soorten vlinders en bloemen. Vanuit het bos gingen we door de plasdras het open terrein in om o.a. fraai duizendguldenkruid, aardbeiklaver, melkkruid, goudknopje en zeekraal te bewonderen. Vooral even proeven voor wie dat nog niet kende, en meer planten die zilte omstandigheden kunnen verdragen. Op het water ver weg lepelaars en een zwarthalszwaan, dichterbij groenpootruiters, goudplevieren, een oeverloper en tussen de bontbekplevieren en bonte strandlopers ook twee kleine strandlopers. Terug naar het bos vlogen er nog twee veldleeuweriken voor ons weg. Daar moet je toch echt moeite voor doen tegenwoordig. In het bos werden we gewezen op de effecten van plag- en maaibeleid. Kleinschalig is al snel niet zo zinvol, wat grotere stukken met juiste timing van plaggen en maaien levert parnassia, geelhartje en verschillende soorten orchideeën, allemaal al uitgebloeid helaas, op.

Na zo'n drie kilometer in drie uur tijd gingen we terug naar het startpunt. We bedankten onze gids hartelijk voor zijn boeiende verhaal, kregen nog een aantal folders mee met de

uitnodiging om nog eens terug te komen en hadden intussen wel trek in een boterhammetje gekregen.

Op eigen gelegenheid ging de excursie verder naar de kijkhut in het Jaap Deensgat. De eerste vogel die we zagen was een knobbelzwaan, weer met halsband (geringd in 2019). In de hut nog een boerenzwaluw met jongen, erbuiten heel veel eenden waartussen alweer enkele tientallen smienten, een groep lepelaars op één poot en wat verder weg tussen de talloze brandganzen en grauwe ganzen ook een flink aantal casarca's, zes reuzensterns en waar je ook keek, grote zilverreigers. Helaas geen zeearend vandaag, die daar al een aantal jaren broedt.

Als we op een nog beetje fatsoenlijke tijd weer thuis wilden komen, was er nog maar even tijd over voor één laatste plek om te gaan kijken. We kozen voor de Ezumakeeg-noord. Daar stonden zeker al tien auto's met vogelaars, maar we konden ons er nog wel tussen wurmen. Opnieuw twee reuzensterns, twee geoorde futen, een paar steltkluten met drie grote jongen, kemphanen, grutto's en nadat een paar bruine kiekendieven alles in de stress gejaagd hadden bleef er minutenlang een enorme wolk goudplevieren boven ons rondvliegen, een machtig mooi gezicht en geluid! De dertig lepelaars waren van schrik allemaal "in de benen" gekomen, zodat we van alle zeven geringde vogels de kleurcombinaties en codes konden noteren. Twee "ouwe knarren", respectievelijk geringd in 2005 op Terschelling en in 2006 op Schiermonnikoog. Maar ook een jong waarvan sinds het ringen deze zomer nog niet eerder een waarneming was gemeld naast een jong dat deze maand al tweemaal eerder op deze plek is vastgesteld.

Een excursie met mooi weer, voor elk wat wils en iedereen genoot, dus voor herhaling vatbaar!

Opvliegende steltlopers in de Ezumakeeg (Foto: Johan van der Vegt)

EEN NIEUWE VOGELATLAS VAN NH - COÖRDINATOR GEZOCHT

Door: Het bestuur

Tien jaar na het verschijnen van de Atlas van de Noord-Hollandse Broedvogels hebben de Samenwerkende Vogelwerkgroepen van Noord-Holland (SVN) besloten om in 2030, als de SVN 50 jaar bestaat, opnieuw te komen met een provinciale vogelatlas van en voor de Noord-Hollandse vogelaars!

Het wordt een vierseizoenen atlas die naast broedvogels, ook aandacht besteedt aan het voorkomen van vogels in de zomer, herfst en winter. Van 2021 t/m 2027 wordt de verspreiding van de vogels van Noord-Holland op een gedetailleerde schaal in kaart gebracht.

Veldwerk

Per atlasblok van 5 bij 5km, verdeeld in 25 kilometerhokken, wordt verwacht dat men elk kilometerhok acht keer bezoekt, dat mag zelfs verdeeld worden over meerdere jaren. Elk bezoek aan een kilometerhok moet minimaal 30 minuten en mag maximaal 90 minuten duren. Gemiddeld kost een kilometerhok dus één á anderhalve dag per jaar. Alle soorten tellen, dus ook exoten.

Enkele details over de werkwijze en het toekomstige naslagwerk:

- De atlas behandelt alleen gebiedsgebonden vogels;
- Voor de meeste soorten wordt alleen aanwezigheid (zonder aantallen) gevraagd;
- Er komt een (beknopte) lijst met soorten waarvan aantallen (of schattingen) gewenst zijn;
- In de broedtijd (maart-juli) maximale broedcode opgeven bij mogelijke broedvogels;
- Veldwerk kan zowel op papier of direct via de app Avimap van Sovon.

Voor ons werkgebied zijn we op zoek naar iemand, een coördinator, die de verdeling en de voortgang van de tellingen binnen Wierhaven op zich wil nemen. We willen bereiken dat de stad Medemblik, de Wieringermeer en Wieringen gebiedsdekkend in kaart gebracht wordt. Het mooie is dat het niet in één jaar af hoeft, we hebben minstens vijf jaar de tijd! Wie weet kunnen we met een nog te starten vogelcursus nieuwe mensen werven, die vervolgens in de leer gaan bij de ervaren vogelaars.

Lijkt het je iets om je op deze wijze een bijdrage te leveren aan je eigen leefomgeving en aan Wierhaven, meld je dan aan bij onze secretaris per email: secretaris@wierhaven.nl

Meer informatie over de werkwijze van de Vogelatlas is te vinden op de website van de SVN: <https://www.vogelwerkgroepennh.nl/>

Wil je meer informatie over de tellingen in ons werkgebied of de mogelijkheden, neem dan contact op met Wim Tijssen (Tel:06-53118106)

SUCCESSVOLLE EXOTEN IN NEDERLAND

Door: *Otte W. Zijlstra*

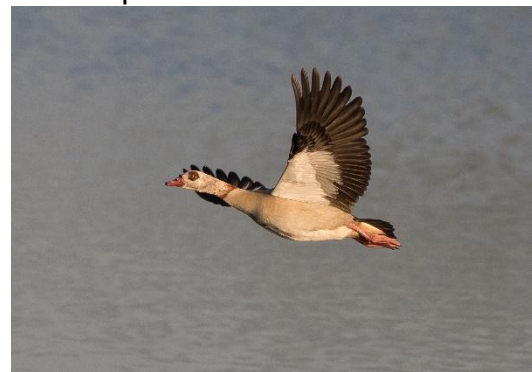
Succesvolle exoten in Nederland

Er kan een hele lijst samengesteld worden van exoten of invasieve soorten in Nederland. Is er verschil tussen deze twee begrippen. Ook wordt er soms gesproken, eufemistisch, over niet inheemse (broed)vogels. Ze kunnen hier gekomen zijn door een natuurlijk proces, of door menselijke activiteiten. Als ze schadelijk zijn voor het ecosysteem dan noemen we het een invasieve soort. Daarnaast spreekt men soms ook van een exotische soort en die verwijst naar een plant of dier die geïntroduceerd wordt in een gebied buiten het oorspronkelijke bereik. Om een bekend voorbeeld te noemen van een invasieve soort bij planten: de Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) en reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*). Ook de Amerikaanse rivierkreeft en een Japanse oester kunnen genoemd worden in dit rijtje. Die kreeft vernield oevers en waterkeringen en is onder andere verantwoordelijk voor een afname van de biodiversiteit.

Als we ons beperken tot de vogels en we moeten een drietal noemen die erg succesvol zijn geweest in Nederland dan horen daar zeker bij de nijlgans, Canadese gans en de halsbandparkiet. Dit drietal, die goed zijn voor 95% van de exoten, wil ik de revue laten passeren en proberen een antwoord te geven op de vraag waarom ze zo succesvol zijn gebleken in ons land en regio. De fazant telt officieel niet mee als exoot, omdat deze hier als ingeburgerd wordt beschouwd. Deze soort neemt overigens juist sterk in aantal af.

Nijlgans

Deze (*Alopochen aegyptiaca*) staat ook bekend onder de naam vosgans en behoort tot de familie waartoe ook behoren de eenden, zwanen en ganzen. Het is geen echte gans maar staat een beetje tussen de eenden en de ganzen in zoals de bergeend en de casarca. De oude Egyptenaren beschouwden de nijlgans als een heilig dier, maar die status heeft hij hier in het geheel niet, het tegendeel is eerder waar. Het is een invasieve soort die nadrukkelijk aanwezig is en nesten overneemt van torenvalk(kast), bergeenden en zelfs van de zeearend. In de zestiger jaren zijn er een paar ontsnapt uit een waterwildcollectie in het westen (regio Den Haag) van het land en sindsdien hebben ze geheel West-Europa veroverd. Ze zijn nadrukkelijk aanwezig en in de paartijd vaak als paartje, in de wintertijd soms honderden bij elkaar. Wat bijgedragen heeft aan hun succes is onder meer dat het alleseters (omnivoor) zijn. Hiervoor al aangestipt: ze zijn brutaal en die hebben..... ook spreekwoordelijk is dat van toepassing. Bovendien broeden ze, onder gunstige omstandigheden, het gehele jaar door, met veel eieren en dus jongen die ook nog eens goed beschermd worden door agressieve ouders die bovendien erg waakzaam zijn. Er komen nu rond de 12.000 broedparen voor in Nederland, in de winter loopt dat op tot ruim 45.000 exemplaren. Problemen die zich voor kunnen doen bij deze soort: landbouwschade, nestplaatsconcurrentie (buizerd, ooievaar), poep overlast in parken en soms kruisen ze met nauw verwante soorten zoals met bergeend en casarca.

Nijlgans (Foto: Otte W. Zijlstra)

Halsbandparkiet

Deze vogel is hier waarschijnlijk gekomen door de handel in tropische vogels, opgesloten in een kooi als tropisch gezelschap. Veel Nederlanders haalden een papegaai of parkiet in huis in de hoop dat ze konden praten. Parkieten komen niet verder dan gekrijs en kunnen bovendien agressief zijn. Waarschijnlijk zijn benoemde factoren van invloed geweest op het vrijlaten van vogels, niet alleen in Nederland, maar ook in omliggende landen. Het betreft vogels die uit Afrika en Azië komen en zijn dus een warmer klimaat gewend. Het blijkt ook dat ze een hoge klimaat tolerantie hebben. De vraag rijst dan waarom ze dat niet hebben ontwikkeld in Azië (tegen de Himalaya aan) en dan een niche vinden in bergachtige streken. Dat is onderzocht en dan blijkt dat daar concurrerende soorten voorkomen, zoals de grijskopparkiet en de baardparkiet die dus te vergelijken zijn. Bij ons hier in het westen en dan met name in de grote steden, waar de temperatuur iets hoger is, kan de

Halsbandparkiet (Foto: Otte W. Zijlstra)

halsbandparkiet voldoende voedsel vinden om zijn lichaamstemperatuur op peil te houden. Daarbij helpen de voedertafel en de natuurlijke nestholtes die hij kan vinden in en bij de stad. In het bos zien we ze nauwelijks; dat heeft te maken met competitie en druk van predatoren. Onderzoek heeft uitgewezen dat hij niet veel noordelijker kan voorkomen met de huidige temperaturen omdat zijn kacheltje (energieniveau) dat niet aankan, wat men ook wel thermoregulatie noemt. Maar elke volièrehouder weet natuurlijk dat je tropische vogels kunt houden in ons klimaat als je ze voldoende voert en ze een nachthok hebben om ze tegen ergste kou te beschermen.

Doen ze schade? Er zijn een aantal studies bekend van de halsbandparkiet en de monniksparkiet. Wat eerstgenoemde betreft komt het kort samengevat in Nederland op het volgende neer: landbouwschade, bijvoorbeeld in fruitbomen, competitie met inheemse soorten wat betreft voedsel en nestholtes. Ook staan ze bekend om hun 'spilzucht': ze hebben de neiging om uit elke vrucht een hapje te nemen om dan naar de volgende vrucht te gaan. Daar is de kweker niet blij mee natuurlijk. In andere delen van de wereld kunnen ze ook andere en soms zeer vervelende effecten hebben. Bijvoorbeeld dat ze ziektes overbrengen op een inheemse soort. Ze worden dan soms weggevangen zoals op Mauritius. Een ander probleem welke de Halsbandparkiet veroorzaakt is in stadsparken van Zuid-Europa. Daar worden grote rosse vleermuizen uit hun holen gesleurd. Dat heeft geleid tot een afname met 80% van deze vleermuis na de komst van de halsbandparkiet. In Londen veroorzaken grote groepen parkieten soms problemen in de luchtvaart (Heathrow). Wat kunnen we hiervan leren? Dat we deze invasieve soort weer kwijt raken valt niet te verwachten. Als nieuwe soorten parkieten zich hier proberen te vestigen is het zeker te overwegen deze weg te halen als de populatie nog klein en overzichtelijk is. Dat kan door afschot maar is in stedelijk gebied niet handig en vaak ook niet toegestaan. Wegvangen met kooien kan wel en dat heeft men bijvoorbeeld gedaan in Gent (B), waar men enkele tientallen vogels op deze manier heeft weggevangen.

Canadese Gans

Ook deze exoot (*Branta canadensis*) komt oorspronkelijk uit waterwild collecties (parkvogels) en is van daaruit ontsnapt. Oorspronkelijk komt de grote canadese gans (er zijn ook kleinere ondersoorten) uit Noord-Amerika. Eerst kwamen ze terecht in het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen. Vandaar uit is heel West-Europa veroverd en Nederland werd bereikt in 1975 waar ze toen ook tot broeden kwamen. De soort kruist nogal makkelijk met andere soorten zodat er allerlei mengvormen ontstonden en dat maakt herkenning soms lastig. Het broeden begint al in maart en dan worden soms tot acht eieren gelegd, die bijna vier weken worden bebroed. Na twee maanden zijn de jongen vliegvlug en dat stadium hebben ze bereikt door vooral gras te eten. Het zijn dus voor bijna 100% vegetariërs. Oorspronkelijk waren het trekvogels, maar door de goede omstandigheden hier het gehele jaar door, blijven ze hier jaarrond hangen en dat geeft vooral in de zomer overlast als de boer het gras nodig heeft voor veevoer. Door grazen en vertrappen van het gras in combinatie met hun mest kunnen ze nogal wat schade veroorzaken bij agrariërs, vooral bij veeboeren omdat de koeien het gewas niet meer willen eten. Aangezien hun aantal erg toenam zijn er beheersmaatregelen ingesteld en kunnen ze bejaagd worden. De aantallen worden nu geschat op 12.000 broedparen in de zomer en in de winter kan dat oplopen tot ruim 50.000 exemplaren.

Grote canadese gans (Foto: Otto de Vries)

EXCURSIES: ZE MOGEN EN KUNNEN WEER!

Door: Wim Tijsen

Een tijd lang zorgde Corona ervoor dat we als vereniging geen excursies meer konden en mochten organiseren. Terwijl één van onze doelstellingen als lokale natuurvereniging is, om de mensen in ons werkgebied bewust te maken van de natuur in onze eigen leefomgeving. Dat kan op allerlei manieren, via radio en tv, de lokale kranten, social media, ons eigen verenigingsblad etc. et cetera. Maar er gaat niets boven het zelf, met je eigen ogen en oren, beleven van de natuur!

Zaterdagmiddag 17 juli j.l. was het eindelijk weer eens zover. Zeven mensen hadden zich opgegeven voor de wadvogelexcursie bij het Schor van Den Oever. Niemand was lid van onze vereniging, maar de deelnemers kwamen wel allemaal uit ons eigen werkgebied; Medemblik, Wieringen en de Wieringermeer. Zeer geïnteresseerd om

De wadvogelexcursie (Foto: Wim Tijsen)

wat meer over hun eigen leefgebied aan de weet te komen. En zeker als je hier pas bent komen wonen, is een excursie een uitstekende en mooie gelegenheid om te 'acclimatiseren' en bekend en vertrouwd te raken met al het moois langs de Waddenzee.

Om wadvogels goed te kunnen zien zijn er feitelijk drie dingen belangrijk; zorg dat je er met hoog water bent want dan staan de vogels het dichtst bij de dijk, een goede verrekijker of telescoop en het liefst nog een beetje mooi weer met de zon in je rug. Aan alle drie voorwaarden werd deze middag ruimschoots voldaan! De deelnemers konden door de telescoop mooi het verschil tussen onze grutto, de IJlandse grutto en de rosse grutto bekijken. Alle vogels nog mooi in het zomerkleed. Hoewel het voor minder geoefenden, en soms ook voor echte vogelaars, best moeilijk is om die verschillen te kunnen zien in een grote groep wadvogels. De lepelaars lieten zich heel mooi bekijken en elke soort heeft zo zijn eigen plek langs de hoogwatervluchtplaats bij Den Oever. Met wat verhalen over de achtergrond en aantallen die we met onze maandelijks wadvogeltelling tegenkomen, staan mensen soms versteld van de rijkdom in hun eigen grote achtertuin.

Kneutjes; zo gewoon en zo mooi. Hoogtepunt van deze wadvogelexcursie was eigenlijk een groep kneutjes die vlak voor ons neus op het Schor zich tegoed deed aan allerlei zaden. De jonge vogels werden af en toe nog gevoerd door de ouders en een tweetal mannetjes liet hun prachtige rode voorhoofd en borst zien en hun opvallend warme bruine rug. Als je nog nooit kneutjes van zo dichtbij hebt gezien, dan zijn oh's en ah's op zijn plaats over de verwondering. Na ruim twee uur gluren en turen op een mooie zomermiddag langs het wad, gingen alle deelnemers met ons verenigingsblad 'de Meerkoet' naar huis en een heerlijke 'life' natuurervaring!

GIERZWALUWEN ONDERDAK

Door: Peter C. Meijer

Vorig jaar schreef ik een stukje over gierzwaluwen voor de website www.demeerpeen.nl. Johan van der Vegt had mij foto's gestuurd van gierzwaluwen die tegen een dakrand opvolgen. Je kunt op de foto duidelijk zien dat de vogel vanuit een spleet aan de onderkant van de dakpannen kan komen. Zelf zie ik ook al een paar jaar dat er gierzwaluwen tegen de bovenkant van de muur van de woning op nummer 39 aan de Mossel in Middenmeer vliegen. Wat zou het mooi zijn als er daar een gierzwaluwen nestpan zou komen, maar ja of ze dan gaan broeden?

Nestlocatie in Middenmeer (Foto: Peter C. Meijer)

Dit jaar na terugkomst van de gierzwaluwen zag ik vaker het gedrag dat ze vertonen. Ze komen met één of twee aanvliegen naar de muur, om zich vervolgens weer in de volle lucht te storten. Een week geleden meende ik dat er een vogel verdween onder de dakpan. Dus opletten geblazen... Uiteindelijk werd mijn attent zijn beloond en zag ik een vogel onder de pan verdwijnen. Elke avond let ik op dit gedrag en nu, ruim een week later, kan ik medelen dat ik meerdere malen een gierzwaluw onder de pannen heb zien verdwijnen en ook weer zie terugkomen. Het leuke is dat ik op 7 juni 2021 's avonds plotseling ook hetzelfde gedrag zag bij het huis op nummer 43. Wij hebben dus eindelijk gierzwaluwen in de straat broeden, hoera! Nu maar opletten of ik op een avond de jonge vogels ga zien uitvliegen dan is het cirkeltje helemaal rond!

Gierzwaluwen (Foto: Johan van der Vegt)

AGENDA

Natuurvereniging Wierhaven heeft jaarlijks een zeer diverse agenda met een grote variatie aan activiteiten. Een aantal klassiekers komen jaarlijks terug, zoals de daglinderexcursie, de nachtegalenexcursie en de afgelopen jaren ook de nacht van de nacht. Daarnaast vullen we ons programma aan met tal van andere activiteiten.

Voor een volledig overzicht verwijzen we jullie graag door naar onze website, www.wierhaven.nl, of naar onze Facebook-pagina. Vragen? Schroom niet om contact met ons te zoeken!

Hieronder vinden jullie een impressie van onze excursies.

Excursie naar Texel

Nacht van de Nachtvlinder

Nachtegalenexcursie

Weidevogelexcursie

Tips?

Heeft u suggesties of tips voor ons activiteitenprogramma? Laat het ons dan weten via educatie@wierhaven.nl of bezoek één van onze werkgroepavonden of ledenvergaderingen! Wie weet staat uw excursie op maat dan volgend jaar wel in ons activiteitenprogramma!

ALGEMENE INFORMATIE

BESTUUR

Het bestuur van Natuurvereniging Wierhaven wordt gevormd door:

Functie	Naam
Voorzitter	Bob Woets
Secretaris	Ada Engel
Penningmeester	Jeroen van Assema
Bestuurslid	Wim Tijssen
	Linda Hutten

Het bestuur kan aangevuld worden met nog één lid. Geïnteresseerden kunnen zich melden via bestuur@wierhaven.nl

CONTACT

Het postadres van Natuurvereniging Wierhaven is:

Natuurvereniging Wierhaven
Spade 26
1771 DB Wieringerwerf
secretaris@wierhaven.nl
www.wierhaven.nl

VERENIGINGSBLAD 'De Meerkoet'

Het verenigingsblad 'De Meerkoet' verschijnt 2x per jaar. Daarnaast worden leden waarvan het e-mailadres bekend is voorzien van een digitale nieuwsbrief met de laatste natuurnieuwtjes uit de regio. De Meerkoet of de digitale nieuwsbrief niet ontvangen? Neem contact op met secretaris@wierhaven.nl

Werkgroep jeugd

Deze werkgroep richt zich op alle jeugd gerelateerde zaken zoals excursies, workshops, doe-dagen en overige jeugd gerelateerde zaken.

E-mail: jeugd@wierhaven.nl

Werkgroep educatie

De werkgroep educatie richt zich op de organisatie van alle excursies, cursussen, natuurdagen en overige aan educatie gelinkte bezigheden. Het jaarlijkse excursieprogramma wordt tevens door deze werkgroep opgezet.

E-mail: educatie@wierhaven.nl

Redactie / Website

De werkgroep redactie is verantwoordelijk voor de uitgifte van de Meerkoet en de digitale nieuwsbrief.

E-mail: redactie@wierhaven.nl

Rotganzen op Wieringen (Foto: Otto de Vries)